

POSILŇOVANIE KOMPETENCIÍ PACIENTOV PROSTREDNÍCTVOM CIELENÉHO VZDELÁVANIA.

PharmDr. Dominik Tomek, MPH, PhD.

Lekárska fakulta, Slovenská zdravotnícka univerzita, Bratislava

Farmaceutická fakulta, Univerzita Komenského, Bratislava

Health Consumer
Powerhouse

The Empowerment of the European Patient

Options and implications

DEFINÍCIA

- Výraz „**empowerment**“ sa dá definovať aj ako proces, ktorým jednotlivec alebo komunita môže (lepšie) organizovať svoj život. Dá sa preložiť aj ako „posilňovanie vlastných kompetencií“. „**Patient empowerment**“ v kontexte zdravotníctva znamená napríklad autonómnu samoreguláciu, ktorá zlepšuje prístup k zdraviu a pocitu pohody.
- „Patient empowerment“ začína zásadne **posilnením informovanosti a vzdelávaním**, predovšetkým o vlastnej chorobe a aktívnej účasti na liečebných rozhodnutiach.
- „Empowerment“ si vyžaduje, aby jednotlivec sa vedel postarať o seba a robiť rozhodnutia medzi možnosťami, ktoré mu ponúka lekár.

**POSILŇOVANIE KOMPETENCIÍ PACIENTOV
PROSTREDNÍCTVOM CIELENÉHO
VZDELÁVANIA.**

ROZDEĽOVANIE ZDROJOV

§ 7 - KRITÉRIÁ KATEGORIZÁCIE LIEKOV – ČO NA TO PACIENT ?

- (1) Pri kategorizácii liekov sa prihliada na
- a) účinnosť liečiva potvrdenú klinickými skúškami realizovanými na princípoch medicíny založenej na dôkazoch pri
 - 1. záchrane života,
 - 2. vyliečení choroby,
 - 3. zmiernení príznakov choroby,
 - 4. zabránení vzniku závažných zdravotných komplikácií,
 - 5. zabránení zhoršenia závažnosti choroby alebo jej prechodu do chronického štádia,
 - 6. účinnej profylaxii proti chorobe,
 - **Kritériá a)1 – 6 nie je bežný pacient schopný posúdiť**
 - b) účinnosť a bezpečnosť lieku potvrdenú v podmienkach bežnej terapeutickej praxe,
 - **Kritériá b) nie je bežný pacient schopný posúdiť**

§ 7 - KRITÉRIÁ KATEGORIZÁCIE LIEKOV – ČO NA TO PACIENT ?

- c) prínos lieku pri znižovaní chorobnosti a úmrtnosti,
- **Kritériá c) nie je bežný pacient schopný posúdiť**
- d) **výšku úhrady zdravotnej poisťovne** za iné lieky určené na použitie pri rovnakých indikáciách,
- **Výšku úhrady (resp. doplatok) vie posúdiť**
 - **Doteraz (za starý liek) som doplácal menej**
 - **Prečo mám (zrazu) platiť viac ?**
 - **O čo je nový liek lepší ?**
- e) farmaceutické charakteristiky lieku, ktorými sú:
 - 1. **cesta podania, pacient preferuje orálne podanie pred venóznym**
 - 2. **lieková forma, pacient preferuje tabletu pred injekciou**
 - **Prehltnúť tabletku je príjemnejšie ako (si) pichať injekcie**
 - 3. množstvo liečiva v liekovej forme,
 - 4. **dávkovanie lieku, pacient preferuje raz denne pred tri razy denne**
 - **Hlavne ak mám už aj tak viac liekov užívať**

§ 7 - KRITÉRIÁ KATEGORIZÁCIE LIEKOV – ČO NA TO PACIENT ? (ČÍTALI STE UŽ PRÍBALOVÝ LETÁK LIEKU ? ☺)

- f) porovnanie liečiva a lieku s inými dostupnými možnosťami liečby z hľadiska :
 - 1. indikácie a kontraindikácie,
 - 1. línia, 2. línia, monoterapia, v kombinácii, prídavná liečba, hlavná liečba...
 - 2. výskytu nežiaducich účinkov,
 - Veľmi časté, časté, zriedkavé...
 - Závažné, menej závažné, ľahké...
 - 3. liečebnej dávky na danú indikáciu,
 - Monoterapia, v kombinácii, titračná dávka, udržiavacia dávka...
 - 4. **dávkovania liečiva, - pacient preferuje raz denne oproti tri razy denne**

§ 7 - KRITÉRIÁ KATEGORIZÁCIE LIEKOV – ČO NA TO PACIENT ?

- 5. interakcie s inými liečivami,
 - Kedy sa účinok zosilňuje (predávkovanie), kedy oslabuje (bez efektu)
 - Interakcie s potravinami (grapefruitový džús ☺)...
- 6. liečebného prínosu liečiva,
 - Lieči ochorenie, lieči len príznaky ochorenia, zlepšuje kvalitu života...
- 7. nákladovej efektívnosti,
 - Je drahší alebo lacnejší ako doterajšia liečba ?
 - Môže si to zdravotná poisťovňa dovoliť ?
 - Môžem si to ja dovoliť ?
 - Je to pravda, že tento liek mi pridá 1 rok života za cenu 50 000 € ?
 - Čo to pre mňa znamená ?

KATEGORIZAČNÁ KOMISIA PRE LIEKY

- Prvostupňový poradný orgán ministra
- 11 členov – menovaných ministrom
- 3 zástupcovia z MZ SR
- 5 zástupcov poisťovní
- 3 medicínski profesionáli navrhnutí odbornými spoločnosťami

➤ **ŽIADNY PACIENT**

ODBORNÉ PORADNÉ ORGÁNY KATEGORIZAČNEJ KOMISIE PRE LIEKY

- 23. OPS pre farmakoekonomiku
 - Lekári, farmaceuti, ekonómovia, ktorí sa venujú vednému odboru farmakoekonomika
 - **ŽIADNY PACIENT**

- Odborné pracovné skupiny pre ATC skupiny (22 pracovných skupín – OPS ATC)
 - Lekári, známi odborníci v danej oblasti, navrhnutí odbornou spoločnosťou
 - **ŽIADNY PACIENT**

KTO TEDA ZASTUPUJE PACIENTA PRI ROZDEĽOVANÍ ZDROJOV ?

- Ekonómovia tvrdia, že v systéme je dosť peňazí, sú len zle rozdeľované.
- Ako sa k týmto peniazom (vo forme zdravotnej starostlivosti) dostane pacient ?
- Len tak, že bude VEDIETĽ
- Posilňovanie kompetencií pacientov prostredníctvom **cieleného vzdelávania** sa javí ako strategicky najúčinnnejší nástroj na zlepšenie prístupu k potrebnej zdravotnej starostlivosti.
- VŠETKO SA DÁ NAUČIŤ

**POSILŇOVANIE KOMPETENCIÍ PACIENTOV
PROSTREDNÍCTVOM CIELENÉHO
VZDELÁVANIA.**

VZDELANÝ PACIENT

PREČO VZDELÁVANIE

- Vzdelaný pacient je schopný:
 - **získať včas** správnu informáciu
 - **vyhodnotiť** informáciu a jej význam
 - **rozhodnúť sa**, ako ďalej postupovať
- **komunikovať** s relevantnými osobami a úradmi
- zvládnuť **úradnú agendu** (žiadosti, sťažnosti...)
- ak treba upozorniť na svoje problémy **verejnoscť a médiá**

KDE A AKO.....SA VZDELÁVAŤ

- V Slovenskej republike v rokoch 2010 – 2011 prebehla séria patientskeho vzdelávania pod názvom Patient Empowerment, pokračuje v roku 2012
- V roku 2012 začína cielené vzdelávanie na akademickej pôde
- Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave v spolupráci s Univerzitou Komenského začínajú v roku 2012 v mesiacoch máj a november s vzdelávacou aktivitou v podobe celodenného certifikovaného seminára určeného pacientom, rodinným príslušníkom a patientskym advokátom.
- Zámerom je predovšetkým vzdelávať pacientov o základoch racionálneho užívania liekov, bezpečnosti farmakoterapie a spoluzodpovednosti a možnostiach pacienta v lekárni.
- S tým úzko súvisia i otázky právnej zodpovednosti, sociálnych aspektov (ochrana pacienta pre zavádzajúcou reklamou, pred finančným ohrozením v dôsledku ochorenia...) a orientácia pacienta vo vzťahu k zdravotnej poisťovni, kompetencie Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, pacient a jeho práva a povinnosti v ambulancii.

- **Typ vzdelávacej aktivity:**
 - tematický kurz kontinuálneho vzdelávania
- **Trvanie:**
 - 1 deň
- **Termíny a miesto:**
 - 14.05.2012 (Po) – SZU Bratislava
 - 12.11.2012 (Po) – SZU Bratislava
- **Ukončenie:**
 - záverečné hodnotenie
- **Určenie:**
 - **zástupcovia patientskych organizácií, pacienti, laická verejnosť**
- **Kvalifikačné predpoklady:**
 - laická verejnosť
- **Počet účastníkov:**
 - 15

TYP SEMINÁRA: MOJE OCHORENIE

- Náplň:

- Táto časť seminára zoznamuje účastníkov s jeho **vlastnou diagnózou a sprievodnými problémami**.
- Popisuje **príznaky** ochorenia, **diagnostické a vyšetrovacie možnosti**, možnosti **liečby a manažment** ochorenia.
- Sprevádza pacienta celým komplexom zdravotnej starostlivosti, ktorá súvisí s jeho ochorením a **popisuje jednotlivých poskytovateľov** zdravotnej starostlivosti (praktický lekár, lekár špecialista, laboratórium a zobrazovacie techniky, nemocnica resp. centrum, rehabilitácia...).
- V prípade špeciálnej **aplikačnej techniky** poskytuje zácvičenie alebo novinky v aplikácii liečiva.
- Poskytuje základné rady pre **životosprávu** a rady pre zlepšenie spolupráce s liečbou, zdôrazňuje otázky a **význam spolupráce** pri liečbe.
- Poskytuje pacientovi základný prehľad **alternatívnych liečebných metód**, ktoré môžu zlepšiť kvalitu života a pomôcť pri udržiavaní spolupráce pri liečbe.

TYP SEMINÁRA: PATIENT EMPOWERMENT

○ Náplň:

- Seminár zoznamuje účastníkov s právami a povinnosťami, vzťahujúcimi sa k **problematike čerpania zdravotnej starostlivosti všeobecne a liekov osobitne**. Účastník získa základnú terminologickú výbavu, **prehľad o fungovaní zdravotného a poisťného systému a systému liekového reťazca**. Osvojí si kompetencie v oblasti **zdravotníckej a liekovej legislatívy**, ktorou sa riadi poskytovanie liečby a liekov.
- Po absolvovaní semináru by si mali účastníci osvojiť nasledujúce **kompetencie**:
 - Dostať objektívne **informácie o svojom ochorení alebo ochorení blízkej osoby**
 - Dostať objektívne **informácie o medicínsky najefektívnejších možnostiach liečby**
 - Poradiť si v situáciách, kedy mu v prístupe k liečbe bránia čakacie listiny, geografická nedostupnosť, alebo iné **formálne a neformálne prekážky**
 - Riešiť situácie, keď sa pacient domnieva na základe svojho alebo sprostredkovaného poznania, že ich zdravotný stav vyžaduje **aplikáciu finančne náročnej liečby**, avšak lekár ju posúdi ako neindikovanú
 - Efektívne využívať služby modernej **lekárskej starostlivosti**

**POSILŇOVANIE KOMPETENCIÍ PACIENTOV
PROSTREDNÍCTVOM CIELENÉHO
VZDELÁVANIA.**

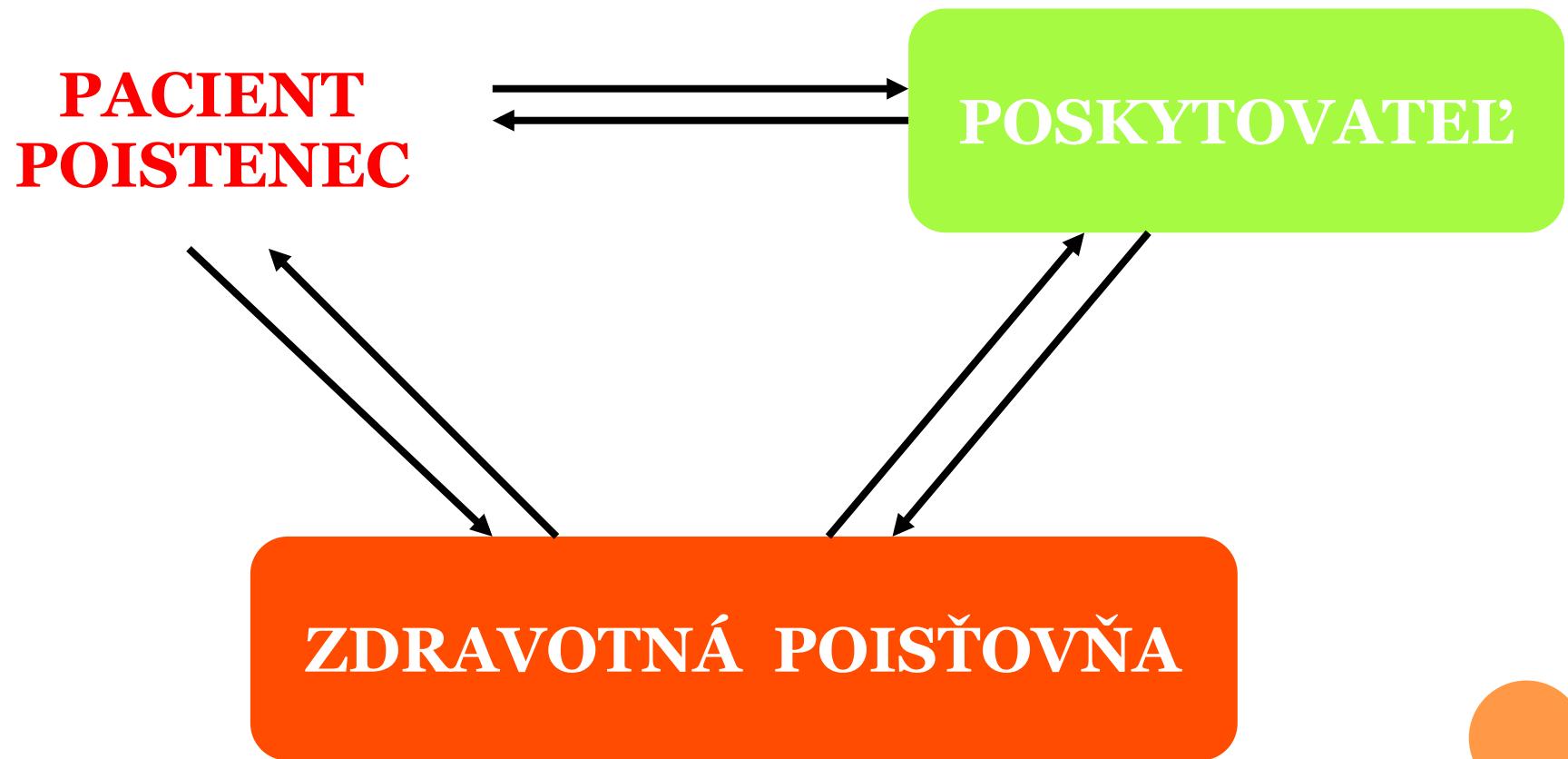
PRÍKLADY MOŽNOSTÍ SYSTÉMU

OTÁZKY PACIENTOV- PRÍKLADY

- Mám nárok na bezplatné odstránenie zubného kameňa? (zubár ma poslal k zubnej techničke a u tej sa to už muselo platiť)
- Je jednodňová starostlivosť (??) limitovaná na jeden deň?
- Prečo ma lekár neupozornil na kontraindikácie liekov (zistila som to až sama z príbalových letákov)
- Môžem nahliadať do čakacích listín?

POSKYTOVANIE A ÚHRADY ZS

ÚLOHY ZDRAVOTNEJ POISŤOVNE

Zákon č. 581/2004 Z. z.

§ 6:

- prijíma a potvrdzuje prihlášky na verejné zdravotné poistenie
- vydáva preukazy poistencov
- vydáva európske preukazy zdravotného poistenia
- vykonáva poradenskú činnosť pre poistencov

ÚLOHY ZDRAVOTNEJ POISŤOVNE

Zákon č. 581/2004 Z. z. v zn. n. p.

§ 6:

- uzatvára zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti
- uhrádza poskytovateľom ZS úhradu za poskytnutú zdravotnú starostlivosť
- vykonáva kontrolnú činnosť
- vykonáva analýzu predpisovania liekov

Ďakujem za pozornosť!

